

Proloog

Luik, 2009

Ze mocht naar de wedstrijd komen kijken, had Joos gezegd, maar ze moest op afstand blijven. Hem en zijn clubgenoten niet storen, geen vragen stellen, en hem zeker niet aanmoedigen. Gewoon toekijken en vooral niet opvallen. Alsof ze daar het type voor is. Denkt hij nu echt dat ze hem tijdens de voorbereidingen niet gerust kan laten? Of luidkeels gaat staan roepen langs de oever van de Maas? Hij zou toch beter moeten weten.

Ze wil echt graag een keer zo'n roeiwedstrijd meemaken. Van begin tot eind getuige zijn van een dag op en bij het water, zien hoe hij zich gedraagt bij zijn vrienden en omgaat met de stress. Want na de zomer is hij weg. Overal heeft hij rondgebazuind dat hij een wereldreis gaat maken. En ze k nt hem. De kans is groot dat hij in een ver buitenland zal blijven hangen. Haar hart trekt samen als ze er nog maar aan denkt. Want hoe zorg je er op lange afstand voor dat je nog betrokken blijft op elkaars leven?

Ze lachen haar uit wanneer ze erover begint. Hij komt wel terug, hoor, zeggen ze dan, op een goede dag ziet hij wel in hoe goed het hier is – ten laatste over een jaar of tien. Alsof dat een troost is. Trouwens, daar is zij nog niet zo zeker van.

Vanaf haar plekje in de schaduw, onder de dikke, witte paardenkastanje op het grasveldje dichtbij het clubhuis, kijkt ze geboeid toe hoe ze met z'n vijven drie boten opriggen. Twee keer een dubbel twee – zoveel weet ze er toch wel van – en een skiff. *Pigeon*, leest ze. Er is nog hoop,

flitst het door haar hoofd, duiven komen altijd terug. Even snel als ze opkomt, verdwijnt ook de gedachte.

De boten rusten omgekeerd met hun punten op grijze, opvouwbare krukjes. Joos is bij de skiff met stangen, moeren en bouten in de weer. Hij heeft zijn roeipak al aan, ziet ze, een kort, aansluitend broekje in rood en zwart waarvan hij het mouwloze bovenstuk nog niet over zijn schouders heeft getrokken zodat de bretellen slobberen voor zijn kruis. Zijn armen en benen zijn sterker behaard dan die van de andere jongens en donker borsthaar krult boven de halsuitsnijding van zijn vaalblauwe T-shirt. Dat heeft hij van zijn grootvader, denkt ze, net als zijn rechte neus en volle onderlip.

Meestal is hij boegman in de dubbel twee maar blijkbaar roeit hij vandaag alleen. Ze kijkt haar ogen uit. Goh, zo handig als hij is, zo kalm en zeker in zijn bewegingen en zo opgenomen in de groep. Kijk, daar komt alweer iemand iets tegen hem vertellen.

Nadat hij het roeibankje op de glijders heeft vastgemaakt, draait hij zich om. Snel zet ze een stap achteruit. Hij kijkt in haar richting, ziet hoe ze zich achter de boom probeert te verschuilen en lacht haar bijna onmerkbaar toe. Betrapt geeft ze een verlegen lachje terug. Haar verder negerend loopt hij naar een clubmaat en terwijl zijn vingers vluchtig langs de grijze letters op de punt van de skiff strijken, hoort ze hem zeggen. 'Een mooie, strakke boot, benieuwd hoe ze zich straks gedraagt op dit water.' Het klinkt liefkozend en ineens beseft ze dat haar zoon geen kind meer is. Haar mollige, aanhankelijke baby, haar altijd grenzen verleggende kind, de in zichzelf gekeerde puber ... ergens onderweg is hij een man geworden. En ze heeft het niet geregistreerd.

Ze staat bij de start, naast het witte paviljoentje waaronder de kamprechter zit. Over het zilveren water kijkt ze naar de overkant. Lissen en dotterbloemen kleuren de oever geel. Er staat een klein beetje wind en af en toe komt de geur van jasmijn aangewaaid. De mensen rondom haar praten en lachen ontspannen; op de achtergrond zingt Chris Rea *Gone fishing*. Haar gedachten zweven naar haar vader, naar vissen en roeien, naar het blauwe schilderij. Roeiers zitten met hun rug naar het doel, bedenkt ze, anders dan kanovaarders zien ze niet waar ze naartoe moeten. Of hij dat niet bedreigend vindt, heeft ze Joos ooit eens gevraagd, waarop hij antwoordde dat hij zo niet denkt. 'Wij willen gewoon ritmisch en harmonisch roeien, de punt van die boot zo snel en efficiënt mogelijk over de finish krijgen. Niks zo mooi als te voelen dat de boot loopt. Je moet natuurlijk wel op koers blijven. Maar waar je vandaan roeit is niet zo interessant en waar je naartoe gaat eigenlijk ook niet.'

De kamprechter roept de namen van de deelnemers af door een megafoon. Ze schrikt. Nu heeft ze het oproeien toch nog gemist. Gespannen speurt ze over het water. Joos ligt in baan vier. Het geroezemoes rondom haar verstomt en ze ziet hoe zijn handen de juiste plaats zoeken op de riemen. Wat moet zijn hart razen en bonken! Meteen voelt ze haar eigen hart een versnelling hoger slaan. Doodstil is het nu. De kamprechter telt af: vijf, vier, drie, twee, een, go!

Bij de eerste, felle halen komt de skiff in beweging. Eerst veert hij op de golven, dan komt hij op snelheid en schiet weg. Ze laat haar opgetrokken schouders zakken en opgelucht blaast ze haar adem uit. De start is alvast gelukt.

Met lange, ritmische halen roeit Joos verder en schijnbaar moeiteloos glijdt hij onder de eerste brug door. Haar hart zwelt van trots; tegelijk vult het zich met weemoed.

Haar ogen staan vol tranen en ze moet zich beheersen om hem niet achterna te gaan. Ze zou hem willen terughalen, hem roepen en smeken om te blijven. Maar hij vaart steeds verder weg, weg van haar, en stil kijkt ze hem na, tot hij uit het zicht verdwijnt.

Karel en Maria

Lommel, 1957-1964

Hij aanbad haar. Hij aanbad haar om haar lach, haar ogen en de kinderen die ze samen zouden krijgen. Om de saamhorigheid in haar familie, om haar ernst en plichtsbewustzijn. Op het kermisbal, op de eerste zondag van mei, raapte hij al zijn moed bijeen, vroeg haar ten dans en zei het haar. Blozend van geluk en verlegenheid gaf ze toe dat ze ook wel iets zag in hem. Midden op de dansvloer kusten ze elkaar.

De volgende ochtend vertrok hij weer naar Bensberg, waar hij zijn legerdienst deed. Vijf maanden lang schreef hij elke dag een brief. Heel die ellendige tijd dat hij nog in Duitsland was, vertrouwde hij haar dagelijks zijn gedachten en verlangens toe. Bevlogen schreef hij over goddelijke en menselijke liefde, over klokken die samen klinken en onsterfelijke levenssymfonieën. Samen met haar zou hij het grote leven aanvatten, samen zouden ze het goede smaken en het kwade dragen. Hij tekende een huis en vroeg haar hoeveel kinderkamers er moesten komen. Hij sprak over licht en kleur en de schilderijen die hij van haar zou maken. Hij wilde weten hoe ze dacht en wat ze voelde en keer op keer drong hij erop aan dat ze vaak en veel zou schrijven.

Twee keer per week schreef ze terug. Dat was meer dan genoeg, zei haar vader. Ze was achttien, de oudste van zes kinderen, en op haar zestiende had hij haar van het internaat in Antwerpen terug naar huis gehaald. Terwijl haar moeder vooraan in hun grote, rode huis langs de hoofdstraat van het dorp in de kruidenierszaak stond en haar vader druk bezig was met verzekeringen, duiven en duiven-